

Sex-adfærd på nettet - nye dimensioner og dilemmaer i ungdomsliv

I dag færdes unge hjemmevant på nettet - det skaber rum for nye former for seksuel adfærd blandt unge, men fører også nye former for risici med sig. Hvilke konsekvenser har digitaliseringen for unges seksualitet og identitetsdannelse? Og hvordan kan voksne støtte og beskytte de unge?

Af Ursula Hofeldt og redaktør Ida Storm
17 januar 2018

Unge sexflirt på nettet kan vidne om ringe trivsel og søgen efter anerkendelse

Et svensk kvantitativt studie har undersøgt sammenhængen mellem unges seksuelle online-adfærd og deres psykiske og fysiske helbred samt forhold til forældre (1). Studiet viser først og fremmest, at det er de færreste svenske unge, der har sexchats eller deler seksuelle billeder via nettet. Det er også de færreste, der har seksuelle fysiske møder med - eller sælger sex til - personer, de har mødt online. Det gælder samlet set kun for 15 % af de adspurgte teenagere. Undersøgelsen viser, at de unge, der indgår i seksuelle interaktioner via nettet, rapporterer et dårligere helbred, ringere selvværd og et mere distanceret forhold til deres forældre. Disse unge har også oftere været udsat for fysiske eller seksuelle krænkelser. Det peger på, at denne gruppe unge er i en sårbar position, og det er forskernes tolkning, at disse unge måske opnår en følelse af anerkendelse, når de har seksuelle interaktioner på nettet - en anerkendelse, som de savner i hverdagen.

Særligt udsatte unge sælger sex på nettet

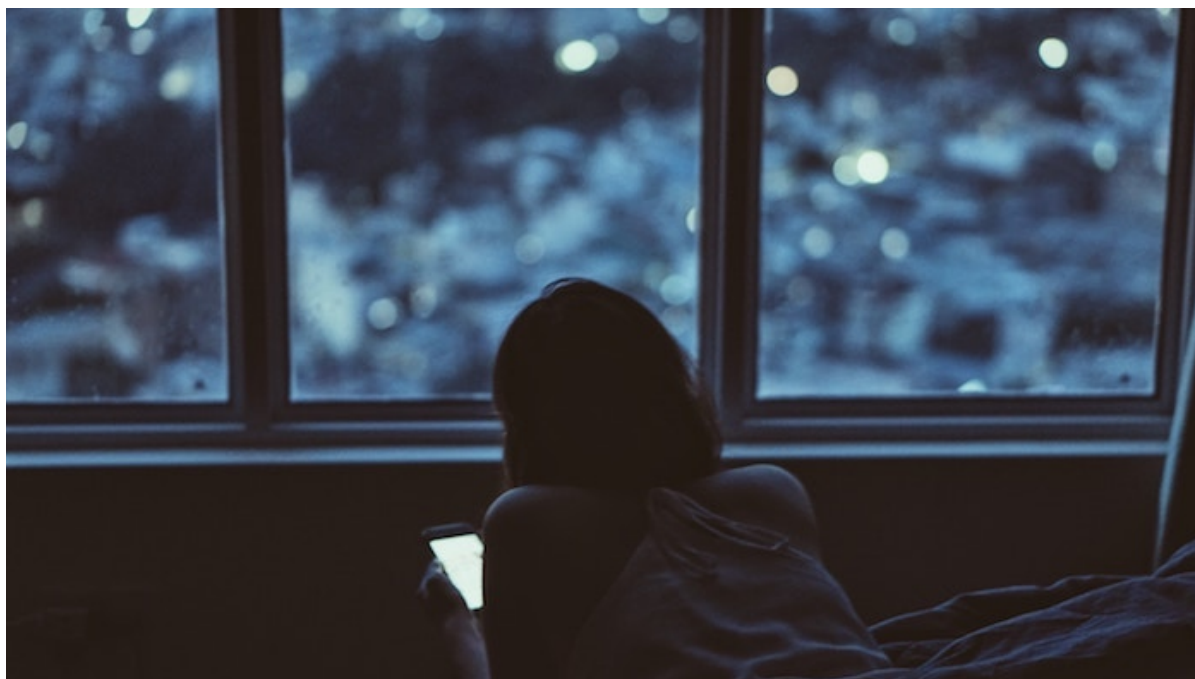
Undersøgelsen viser også, at de unge mennesker, der havde prøvet at sælge sex online, trives dårligere end andre unge. Dermed udgør de unge, der sælger sex på nettet, den mest udsatte gruppe. Studiets resultater peger på et behov for øget opmærksomhed på de forskellige former for risici, som unge kan blive udsat for, når de færdes på nettet. Forskerne understreger, at der er en fin grænse mellem sjov og risikabel adfærd, når det handler om seksuelle interaktioner online. Det er derfor vigtigt med pædagogiske indsatser, der udstyrer de unge med de nødvendige kompetencer til at færdes i det digitale rum.

"Teenagedrengene fremstiller ofte sig selv som seksuelt aktive og grænseoverskridende, mens pigerne præsenterer sig selv som passive ofre for seksuelle krænkelser"

Unge online-adfærd bekræfter eksisterende kønsnormer

Selvom digitale medier giver mulighed for, at børn og unge kan eksperimentere med krop og intimitet på nye måder, viser forskning, at de unges adfærd ofte afspejler traditionelle kønsnormer (2). Et svensk kvalitativt studie af unges identitetsdannelse online viser, hvordan samfundsmæssige forventninger til piger og drenge bliver reflekteret i de unges brug af sociale medier (3).

Teenagedrengene fremstiller ofte sig selv som seksuelt aktive og grænseoverskridende, mens pigerne præsenterer sig selv som passive ofre for seksuelle krænkelser. Forskerne argumenterer for, at de unge med deres online-adfærd fortolker og samtidig bekræfter de kønsstereotyper, som de præsenteres for i samfundet generelt.

Pexels

Hævnporno fastholder også kønsstereotyper

Samme tendens gør sig gældende for deling af intime billeder online. I sager om hævnporno - hvor intime billeder deles uden samtykke fra personen på billedet - bliver piger ofte holdt ansvarlige for de negative konsekvenser af at dele intime billeder. Dermed bekræftes traditionelle kønsnormer, hvor kvinder holdes ansvarlige for seksuelle krænkelser, endnu engang og nu også i det digitale rum (2). Flere studier har undersøgt unge drenge og pigers motivation for, med samtykke, at dele intime billeder med en partner eller en flirt (2). Drengene fremhæver en konkurrencementalitet, hvor dét at modtage intime billeder fra en pige giver status i vennegruppen. Pigerne ser derimod det at dele billeder som et tegn på tillid til deres partner, og som en del af at være i et romantisk forhold. De unges forskelligartede motivation udtrykker deres forståelser af, hvordan drenge og piger skal opføre sig i et forhold og bidrager til en kultur, hvor nogle drenge deler pigers billeder i en kamp om maskulin status.

Pigerne drages til ansvar

Indsatser rettet mod unges seksuelle interaktioner online er ofte forbundet med dilemmaer. For hvordan kan man beskytte børn og unge mod de nye risici for seksuelle krænkelser, og samtidig undgå at fratage dem deres frihed til at eksperimentere og udtrykke sig seksuelt? Forskningen om unge og digitale medier peger her på en problematisk generationskløft mellem voksne, der ikke selv er vokset op med sociale medier, og de unge der er digitalt indfødte (2). Disse forskelle gør det svært for både forældre og fagpersoner at forstå unges seksuelle interaktioner på nettet.

Pædagogiske indsatser har derfor ofte fokus på, at de unge bør afholde sig fra seksuel online-adfærd. I forbindelse med deling af intime billeder bliver ansvaret primært placeret hos de unge piger, der skal lære at passe på sig selv, fremfor at fokusere indsatser mod den kollektive kultur, der legitimerer deling af intime billeder uden tilladelse (2).

Indsatser med fokus på unges sex-adfærd på nettet:

- [Sex og Samfunds undervisningsportal](#): Inspiration til undervisningsmateriale i "Uge Sex" henvendt til både grundskolen og ungdomsuddannelser.
- [Center for Digital Pædagogik](#): Undervisningsmateriale med fokus på unges online-etik og adfærd. Centeret tilbyder også oplægget "Hvem er du, når du er digital?" rettet mod udskolingen.
- [Digital Dialog](#): Her kan pædagoger og lærere finde værktøjer og inspiration til, hvordan man kan sætte digital trivsel på dagsordenen og hjælpe de unge til at reflektere over emnet.
- [SexExpressen](#) og [Normstormerne](#): Tilbyder seksualundervisning, med fokus på refleksion over normer og privilegier, udvikling af handlemuligheder i forbindelse med mobning og diskrimination, samt øvelser relateret til kønsidentitet og seksuel orientering.
- [Red Barnet](#): Informationshæftet "[Har du været nøgen på nettet?](#)", udarbejdet i samarbejde med Center for Digital Pædagogik.
- [SletDet](#): Red Barnets rådgivning til unge omkring deling af nøgenbilleder på nettet.

Forskerne efterlyser nye indsatser

Indsatser som disse sætter seksuel online-adfærd på dagsordenen blandt de unge og får dem til at reflektere over egne valg og egen adfærd. Forskerne bag kapitlet "Køn, krop, intimitet og seksualitet i de digitale medier" i den nyligt udkomne danske antologi "Køn, seksualitet og mangfoldighed" efterlyser dog flere indsatser specifikt rettet mod unge, der kommenterer og deler andres intime billeder - og det er oftest drengene. De argumenterer for, at pædagogiske indsatser må sætte fokus på den kollektive adfærd, der legitimerer, at billederne overhovedet bliver delt. Der er altså et behov for indsatser, der kan hjælpe unge til at sige fra. De unge, der modtager intime billeder delt uden samtykke, udsættes nemlig for at blive betegnet som "med-krænkere". Overordnet opfordrer forskerne til, at man som fagperson indgår i en nysgerrig og kritisk dialog med både drenge og piger om intime og seksuelle grænser på digitale og sociale medier.

Kilder

1. [Jonsson, L. S., Bladh, M., Priebe, G., Svedin, C. G. \(2015\). Online sexual behaviours among Swedish youth: associations to background factors, behaviours and abuse. *European Child & Adolescent Psychiatry*. 24:1245-1260.](#)
2. [Agustín, L. R. & Faber, S. T. \(2016\). Køn, krop, intimitet og seksualitet i de digitale medier. I Hansen, G. R. & Nielsen, S. B. \(eds\) *Køn, seksualitet og mangfoldighed*. Samfundslitteratur.](#)
3. [Abiala, K. & Hernwall, P. \(2013\). Tweens negotiating identity online - Swedish girls' and boys' reflections on online experiences. *Journal of Youth Studies*. Vol. 16, no. 8., 951-969.](#)

LÆS OGSÅ:

- [Børns seksualitet - en verden for sig](#)
- [Frygten for seksuelt misbrug i daginstitutioner skaber distance mellem børn og voksne](#)
- [Svenske skolesundhedsplejersker spørger ikke ind til seksuelt misbrug](#)
- [Ny, nordisk forskning om unges seksualitet](#)
- [Hvad gør porno ved unges seksualitet?](#)

Yderligere information

- Faktaboks:

Kilde 1: Svensk kvantitativt, psykiatrisk studie fra 2015 af Jonsson og kolleger. Studiet bygger på en spørgeskema-undersøgelse, hvor 3.432 svenske unge deltog. Forskerne har fokuseret på fire former for seksuel adfærd online:

- 1) Seksuel interaktion på nettet med en person, den unge har mødt på nettet
- 2) Seksuel interaktion offline med en person, den unge har mødt på nettet
- 3) Deling af seksuelle billeder online og
- 4) Salg af sex til online kontakter.

Deltagerne bestod af et repræsentativt udsnit af alle svenske unge mellem 16-22 år, som var i gang med det sidste år af deres ungdomsuddannelse. 46 % af de adspurgte var unge mænd, og 53,6 % var unge kvinder. Studiet medtog ikke svar fra unge, der ikke identificerede sig som mand eller kvinde.

Kilde 2: Kapitlet "Køn, krop, intimitet og seksualitet i de digitale medier" i antologien "Køn, seksualitet og mangfoldighed" fra 2016. Forfatterne diskuterer dansk og international forskning relateret til køn og seksualitet på digitale medier og gennemgår nuværende pædagogiske indsatser på området. Bogen omhandler generelt de opbrudstendenser, der i dag udfordrer pædagogisk praksis og traditionelle omgangsformer knyttet til køn, familie og seksualitet.

Kilde 3: Svensk tværfagligt kvalitativt studie fra 2013 udarbejdet af forskere inden for kønsstudier og computervidenskab. Studiet er baseret på nedskrevne historier af 94 unge (10-14 år), der omhandler deres oplevelse og forståelse af sociale medier. Disse historier er blevet analyseret og sammenlignet med et fokus på online identitetskonstruktion.